

مطالعه تطبیقی گنبد و مناره مساجد دوره ی صفویه و تیموری از نظر فرم و تزئینات (مطالعه موردی: مسجد امام اصفهان و مسجد گوهرشاد مشهد)

سیده رکسانا جزدیره ئی^{۱*}، شکوفه قیدی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری گرایش معماری دانشگاه آ.ب.آ آبیگ، ایران - roxanajazdarei@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری گرایش معماری دانشگاه آ.ب.آ آبیگ، ایران - shokoufe.gheidi@yahoo.com

چکیده

هنگامی که در گذر تاریخ به جغرافیای معنوی می نگریم می توانیم تعلقات ازلی تجسم یافته را در قالب گنبد مینایی روی زمین مشاهده کنیم که در کنار آن مناره با معماری زیبا خودنمایی می کند که مکمل زیبایی گنبد و ارضا کننده ی حس زیبایی شناسی انسان است. در دوره ی تیموری هنرهای بسیاری به شکوفایی رسید که از جمله آن می توان به معماری اشاره کرد که ابداعات هنری مانند استفاده از کاشی هفت رنگ در این دوره اتفاق می افتد. پس از تیموریان پیدایش سلسله ی صفوی دستاوردهای قابل توجه معماری ایرانی را به ارمغان آورد. در حوزه ی معماری دوره ی صفویه نیز تغییرات اندکی در نقوش، کاشی کاری ها و گچ بری ها در این دوره شاهد هستیم. در نتیجه به دلیل اهمیت این دوران در معماری ایران و همچنین اهمیت مساجد در بافت شهر و جامعه بررسی این موضوع به شناخت بیشتر تاریخ معماری این دوره کمک می کند. هدف پژوهش حاضر مطالعه ی تطبیقی گنبد و مناره های دوره های صفویه و تیموری از نظر فرم و تزئینات است. روش تحقیق استفاده شده در این مقاله روش توصیفی - تحلیلی است و گردآوری اطلاعات از طریق مطالعات کتابخانه ای - اسنادی بررسی متون است. جامعه ی آماری شامل دو مسجد امام اصفهان و مسجد گوهرشاد مشهد است که دارای زیبایی های چشم نوازی می باشند. بر این مبنا این مقاله با بررسی فرم و تزئینات مساجد نمونه و سپس تطبیق آنها، به دسته بندی و مطالعه ی تطبیقی آنها می پردازد. نتایج بیانگر آن است که گنبد دوره ی تیموری بر خلاف صفوی کوتاه و دارای تزئینات آجری و دارای عبارت شهادتین است و لا اله الا الله است و مناره این دوره نیز بر خلاف صفوی قطور و کوتاه و دارای مقطع دایره ای می باشد که تزئینات آن تلفیق کاشی معرق و آجر است.

واژه های کلیدی: گنبد، مناره، تیموری، صفویه، مسجد